genoot slechts redden van den dood, door den afstand van haar landen. En weer is haar liefde sterker dan de zucht naar macht, het bezit van den man haar liever dan het bezit van rijke landen. Niet haar liefde, maar de sluwe, berekenende en meedoogenlooze politiek van Bourgondië zal het land de eenheid geven. Haar strijd is uit. Even rijst voor haar oogen op het beeld van haar tijdgenoote Jeanne d'Arc, die als toovenares stierf, maar die met Gods hulp haar land bevrijdde en haar leven willig in den dood overgaf uit liefde voor haar vaderland.

Tragisch is daarbij het sterven van vrouw Jacob, die haar landen zag omkomen en verloren gaan, omdat zij slechts leefde voor zich zelf, en de kentering der tijden niet begreep.

De schrijfster heeft van haar heldin een zuiver literaire schepping gemaakt. Het geheele overhoop gehaalde geschiedenismateriaal moet relief geven aan de verbeelding van de auteur. Wel dreigt de hoofdpersoon soms onder te duiken in de massadétails en valt er te veel licht op historisch voorname-, maar in dit boek slechts bij-figuren, doch telkens weer en dan te duidelijker belicht, komt de heroïsch-tragische figuur van Vrouw Jacob naar voren. Het beeld van deze vrouw, nauwelijks bekend uit de echte geschiedenis, blijft onuitwischbaar in het geheugen geprent door dit verdichte verhaal.

Dan, als strijd woelt rondom, en strijd
Van land- met landzaat dreigt, zal uw gestalt
Uitrijzen, als van een die leed en streed,
Maar stierf in liefde, en wier Gedachtnis leeft.

Deze voorspelling legt Verwey een kluizenaar in den mond, die Jacoba de toekomst openlegt. En dit geldt zeker voor Vrouw Jacob, een boek, dat èn om zijn historisch beeld, èn bovenal om zijn dichterlijke verbeelding den ontwikkelden lezer zal boeien tot het einde.

Gr. H. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het Duitsche Nationaal-socialisme.

IX.

De Kerk onder het Hakenkruis. (I)

De Kerkstrijd. (I.)

„In meinem Reiche kann jeder nach seiner Fasson selig werden." [1])

Deze bekende woorden van den grooten keurvorst zijn door de nationaal-socialistische leiders in Duitschland meer dan eens aangehaald en overgenomen als woorden, die ook van toepassing zouden zijn op den nationaal-socialistischen staat.

Men bedoelde volgens zijn zeggen daarmee dan dit, dat de staat zich niet bemoeit met kerkelijke zaken. Herhaaldelijk is dat, zoowel voordat men de macht had, als ook na dien door Hitler zelf en door zijn medeleiders uitgesproken. [2])

Er waren er velen, die van te voren eenige vrees hadden, dat het nationaal-socialisme met zijn eenheidswaan en eenheidsstreven, wanneer het de macht eens zou hebben gekregen, ook in het leven der kerk ingrijpen zou.

Daartegenover werd steeds plechtig verzekerd, dat men dat niet zou doen. De Kerk kon er op rekenen, dat ze volkomen vrij zou blijven, zoo ze zich maar niet bemoeide met politieke zaken.

HET NATIONAAL-SOCIALISME HEEFT DEZE BELOFTE NIET GEHOUDEN.

En het maakt wel een heel zonderlingen indruk, dat men na het breken van zulk een toezegging zoo officiëel als het maar kan, telkens weer hoort verklaren, dat de partij zich niet met de kerk bemoeit en die geheel vrij laat in haar beweging.

Die inbreuk op de rechten der kerk is al heel spoedig gekomen.

Het instellen van kerkelijke commissarissen in de landen door de rijksregeering is een rechtstreeks ingrijpen geweest in de organisatie der kerk. Had men de kerk vrij willen laten, dan had de regeering zooiets ook niet moeten doen, en door middel van deze functionarissen de kerken de verkiezing van nieuwe kerkeraden en beheerscolleges opleggen.

De tactiek van deze handeling was duidelijk.

Men wilde, dat er ook op kerkelijk gebied een soort eenheid komen zou, zooals men die in den staat had weten tot stand te brengen. Veel nationaal-socialisten hebben als doel: Eén volk, één staat, en in dien staat één nationale kerk boven geloofsverdeeldheid. Want de geloofsverdeeldheid is Hitler een doorn in het oog. [3])

Men zag echter heel goed in, dat men in de protestantsche kerken zijn doel van eenheid niet bereiken zou met de bestaande autoriteiten, en daarom moesten die opgeruimd worden, en dan zou de zaak door nieuwe autoriteiten van nationaal-socialistisch beginsel even voor elkaar gemaakt worden.

Van zooveel belang werd dat geacht, dat Hitler persoonlijk aan den vooravond van die opgelegde kerkelijke verkiezingen een lange rede hield, die op die verkiezingen betrekking had. Dat was ook al weer een zich niet bemoeien met kerkelijke zaken door den staat!....

Het bleek echter, nadat de verkiezingen gehouden waren, dat wel de kerkelijke functies voor een groot deel in handen van partijmannen gekomen waren, maar dat men daarmee toch het voorgestelde doel van eenheid nog lang niet had bereikt. Van dien tijd af toch dateert de nog steeds niet tot oplossing gekomen kerkstrijd in Duitschland.

Eerst scheen het, alsof het nationaal-socialisme ook in de kerk had gezegevierd en iedereen buigen zou voor de machtsaanmatiging van den staat.

Maar dat duurde niet zoo heel lang.

Wel is er van de zijde van de kerk een groote fout begaan.

Ze heeft n.l. voor de kerkregeering het bisschoppelijk systeem aanvaard. Toen van de zijde van de nationaal-socialistische leiders te kennen was gegeven, dat de kerk nieuw ingericht moest worden, en wel naar de beginselen van het leidersprincipe, heeft men dat beginsel aanvaard: Er werd een bisschop gekozen.

Wel bleek uit de keuze, dat men niet in alles met de nieuwe eischen mee wenschte te gaan. Want Hitler had reeds een persoon uitgekozen om rijksbisschop te worden: Ludwig Müller. Maar de kerkelijke besturen waren hem voor, en kozen Von Bodelschwingh, een algemeen zeer geziene persoonlijkheid.

„De staat bemoeit zich niet met kerkelijke zaken". Zoo sprak de „Führer".

Maar er is wel voor gezorgd, dat de persoon, dien Hitler uitgekozen had om rijksbisschop te worden, die functie kreeg! Von Bodelschwingh werd gedwongen om af te treden, en daarop werd Müller gekozen.

De nieuwe kerkelijke besturen deden het; en hoe het precies gegaan is, kan men het best nalezen in een geschrift, waarin meer uitvoerig de kerkelijke strijd in Duitschland geteekend wordt.

Het is een heel „nette" geschiedenis.

De staat heeft „er zich niet mee bemoeid", maar de leiders in den staat hebben wel gezorgd, dat hun doel door middel van hun partijmannen werd bereikt.

Die voerden de zaken uit, en de regeering stond er achter.

Zij kon het niet laten, haar vingers in de zaken van de kerk te steken, en ze heeft dat al den tijd van den kerkstrijd gedaan, ondanks haar verzekeringen, dat ze zich met kerkelijke zaken niet bemoeide.

Ze heeft er zich altijd mee bemoeid.

Niet rechtstreeks.

Maar zijdelings; in 't geniep.

We zullen dat nader aantoonen.

Toen Müller rijksbisschop geworden was, begon het lieve leventje pas goed! Nu zou het leidersbeginsel in de kerk radicaal doorgevoerd worden, en de verschillende kerken zouden tot één organisatie worden saamgesmeed.

De zoogenaamde landskerken kwamen daarvoor het eerst in aanmerking. Daar werden door Müller bisschoppen aangesteld, die weer onder hem zouden staan, en zoo zou alles één worden.

Hij was niet van plan, om het daarbij te laten. Aanvankelijk, in de bewustheid van zijn macht heeft hij wel eens dingen gezegd, die hij bij nader inzien misschien gaarne had verzwegen. Zoo staat het b.v. wel vast, dat hij het voornemen heeft gehad, na de bereiking van zijn doel met de landskerken, die financiëel van den staat afhankelijk zijn, ook de vrije kerken in de „rijkskerk" op te nemen, goedschiks of kwaadschiks. Een uitlating van hem, ook in de bladen opgenomen, wijst daarop zeer duidelijk. Hij verklaarde n.l., dat het „hem aangenaam zou zijn, in de toekomst ook met de vrije kerken „samen te werken"." En wie de taal van de nationaal-socialisten heeft leeren verstaan, weet wel, wat met zulk een „samenwerking" is bedoeld: dat is niet anders, dan uitvoeren, wat de nationaal-socialistische heeren voorschrijven.

Er zijn geen bewijzen voor, maar wel aanduidingen, dat het doel nog een eind verder gesteld was, en men ten slotte ook protestantsch en roomsch heeft willen samensmelten.

Want gewoonlijk is het zoo gegaan, dat van te voren voor een zaak, die men bereiken wilde, op de een of andere manier propaganda werd gemaakt, of dat ze als idee werd gelanceerd, en dan duurde het niet lang, of men kreeg de toepassing er van in de praktijk.

Wie met een open oog de bladen gelezen heeft, heeft dat kunnen vaststellen. Zoo is het met heel de kerkelijke beweging ook gegaan. Eerst werd in de bladen en periodieken er op gewezen, dat de omkeer in den staat ook niet zonder invloed op de kerk kon blijven. Zoo werd men er op voorbereid en spoedig was de zaak werkelijk aan het draaien.

Zoo heeft men ook een tijd gehad, toen men verwachtte, dat Müller zonder veel moeite zijn doel bereiken zou, dat de één absolute „rijkskerk" als doel den volke voorgehouden werd; één kerk, waarin alle kerkelijke organisaties zouden worden opgesmolten.

Daarvan hebben veel nationaal-socialisten gedroomd, en ze droomen er nog heden van; want het nationaal-socialisme zal trachten om dat te bereiken. Dat behoort bij zijn eenheidsidee.

De N.S.B. koestert gelijke aspiraties.

Het is de consequentie van het nationaal-socialistische beginsel.

O. B.

1) In mijn rijk kan ieder op zijn manier zalig worden.
2) Cf. Mein Kampf, blz. 127, 632.
3) Cf. Ib. blz. 630 v.v.

III ZIELKUNDE III

Erfelijke eigenschappen der ziel.

II.

De erfelijkheid van de zedelijke eigenschappen levert een nog moeilijker probleem op dan die van de zielkundige kwaliteiten van een pasgeboren kind. Vooral de erfzonde is een moeilijk vraagstuk. Zij die leeren, dat de mensch reeds als geest bestaat van Adam af, hebben geen moeite met de erfzonde, want ze veranderen die in dadelijke zonde van den geest. De aanraking van den geest met de stof in den moederschoot is dan onze val.

Deze beschouwing van de Prae-existentianen mist elken grond. De zonde kan niet schuilen in de stof, want God heeft alles goed geschapen.

De Traducianen, die de ziel compleet uit de ouders laten ontstaan, hebben eveneens weinig moeite met de erfzonde. Alleen kunnen zij niet verklaren hoe een wedergeborene een onwedergeboren kind kan scheppen of het bestaan geven. De Creatianist staat echter voor het probleem, dat God zielen schept, die blijken verdorven te zijn van hun ontvangenis af, terwijl wij weten, dat God niets gemeen heeft met het kwade. Deze richting schept echter zichzelf moeilijkheden door aan te nemen, dat de ziel compleet is na de conceptie of de geboorte. Een ziel moet echter groeien.

Nuchter beschouwd bestaat er bij ons eerste begin niets dan een kern, die zich in twee richtingen ontwikkelt. De één richting is een reeks van stoffelijke functies, de andere een reeks van psychische functies. De eerste loopt uit op de formeering van het lichaam, de andere op die van de ziel en de persoonlijkheid.

Deze tweede reeks kan men niet ontkennen, want het is een vaste wet in de zielkunde, dat verschijnselen die het langst werk hebben om zich te ontwikkelen de diepste wortelen hebben. Het zelfbewustzijn, en de persoonlijkheid als openbaring daarvan, is het laatste stuk van onze ontwikkeling. Het ligt dus voor de hand om aan te nemen, dat de kern van het zelfbewustzijn minstens zoo oud is als die van het lichaam. Daarom spraken we van een kern, die zich in tweeërlei reeks van functies ontwikkelt.

Het zedelijke leven ontstaat echter van buiten door levensverbanden in betrekking tot God, het geschapene of de menschheid. Hoe kan er dan van zedelijk leven en van schuld sprake wezen bij b.g.n. levenskern? Om die mogelijkheid te verstaan moeten we ons denken richten op de totaliteit van den persoon, en op die van een geslacht van menschen. Een grijsaard heeft geen moeite om de kwade streken, die hij als knaap uithaalde, als de zijne te erkennen. Stilzwijgend erkent hij de totaliteit van zijn leven en dat doen wij allen. Onze uitwendige verbanden komen ons meest tot bewustzijn als er strijd is tusschen gezinnen, families of volken. Dan voelt een ieder onwillekeurig tot welk verband hij behoort en komt daarvoor op. De liefde kan somtijds dit clan-gevoel overwinnen, doch Shakespeare laat ons in Romeo en Juliet zien, welk een strijd die overwinning kost. Heeft ieder mensch alzoo dit gevoel van solidariteit en denkt hij door de kategorie van de totaliteit, welk bezwaar is er dan tegen om aan te nemen, wat de Heilige Schrift ons leert, dat God ieder individueel leven als één geheel beziet en dat in verband met heel het menschelijk geslacht. Voorts is het een feit, dat de patriarchale indeeling van ons geslacht de oudste is. De vader is oorspronkelijk niet alleen de verwekker van het kind, maar ook zijn hoofd, waartoe het behoort bij de indeeling van de geslachten. Daarmee wordt door de menschen gerekend bij het uitbreken van familietwisten, veeten, partijbelangen, volksoorlogen. Zoo ook rekent God daarmede bij de toerekening van de schuld der zonde. Het gevolg daarvan is, dat ons eerste levensbeginsel, dat door den gewijden dichter onze ongevormde klomp genoemd wordt, gerekend wordt in Adam te zijn en daarom van de gaven van Gods beeld wordt beroofd.

Hoe de twee genoemde reeksen van functies in het embryo vertegenwoordigd zijn, kan noch biologisch, noch psychologisch geconstrueerd worden, want het is een mysterie. Dit is dan ook de groote waarheid van het Creatianisme, dat God alleen door Zijn almachtige scheppingsdaad zulk een

mysterieus levensbeginsel het aanzijn kan geven.

Zoodra men echter het door God geschapen beginsel als een complete ziel gaat beschouwen, komt men in conflict met de wetten van de erfelijkheid. Men kan op het terrein van den oorsprong der ziel alleen in gelijkenissen spreken. Dit doen de gewijde schrijvers, als zij den vader van een geslacht een marmerblok noemen, waaruit de nakomelingen zijn gehouwen, met inachtneming van de lijnen die in het marmer van nature zitten. Of ook als zij spreken van een borduursel, dat in 't verborgen geweven wordt in den moederschoot, en dat niet alleen een kunstenaar onderstelt, maar ook een weefgetouw en materiaal, d.z. de functies van de vader en moeder van het kind in wording.

Niet voorzichtig schijnt het ons toe, om met de heele en halve Traducianen over te gaan tot een werkverdeeling tusschen God en de ouders, die het kind doen ontstaan. Dan toch moet men aannemen, dat ieder individu twee zielen in zich vereenigt, de dierlijke en de redelijke ziel, en dat één van deze twee zielen tot stand komt zonder invloed des Geestes of door medewerking des Geestes zooals bij de dieren. Maar dan kan men vragen waarom de hoogere ziel niet op dezelfde wijze tot stand komt als de lagere. Men zal antwoorden, dat de redelijke ziel elementen bevat, die bij de dieren niet voorkomen, en daarom van hoogeren oorsprong moet zijn. Met dit antwoord zou men genoegen kunnen nemen als de zielkunde nog alle zielsverschijnselen trachtte te verklaren door analyse (ontleding) van werkelijke verschijnselen. Die tijd is echter voorbij, want de structuurpsychologie heeft aan 't licht gebracht, dat de verbinding van zielselementen synthetisch van aard is. Bij de dieren moge een soort van associatie van vage voorstellingen overheerschen, omdat zij blijken gebonden te zijn aan hun omgeving (Umwelt), maar bij den mensch is de bouw ook van het lagere zieleleven een andere. Een emotie is niet alleen een complex van gewaarwordingen, voorstellingen, instinctieve neigingen, en hun expressies, maar ook een beleving van waarden, die ons ik verhoogen of neerdrukken. De vrees van een hond kan zich alleen uiten in vlucht of verberging, maar de vrees van den mensch kan zich ook openbaren in verlegenheid.

De Traducianist laat dus de ouders door teling in het eerste levensbeginsel een reeks van verschijnselen aan den gang zetten, die even ingewikkeld is als de reeks van logische of redelijke verschijnselen, die uitloopen op het zelfbewustzijn.

Alle psychische grootheden zijn echter alleen te begrijpen, wanneer men ze benadert van uit de hoogere eenheid die altijd gegeven is. Onze ziel is een systeem en de afzonderlijke verschijnselen, instincten, erfelijke neigingen en gevoelens moeten in dit licht beschouwd worden. Hier toch staan wij voor een ondoorgrondelijk mysterie, dat ons noopt te erkennen, dat God een bijzonder leven schept, dat nergens elders in de natuur wordt gevonden.

Den Haag. LOS.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

De run op de rijpere jeugd.

Zoo langzamerhand is nu wel tot ons gereformeerde volksdeel doorgedrongen, dat de gereformeerde jeugdbeweging, zooals die zich georganiseerd heeft in den Bond van Jongelingsvereenigingen op G. G., den Bond van Meisjesvereenigingen op G. G. en den Bond voor Gereformeerde Jeugdorganisatie, omvattend de mannelijke en vrouwelijke gereformeerde jeugd van 12—16 jaar, bestaansrecht heeft.

Minder algemeen wordt alsnog erkend, dat die beweging in dezen tijd bestaansplicht heeft.

Er zijn er, die de klok willen terugzetten. Die alle jeugdorganisatie uit den booze achten en heel de taak weer willen overdragen naar het gezin.

Maar bij eenig nadenken zal ieder moeten toegeven, dat dit niet meer gaat. Het is onmogelijk, dat het gezin nu nog kan voldoen aan de eischen, die het leven — het gereformeerde leven voorop — in deze tijdsomstandigheden stelt.

De verzwaarde roeping op geestelijk terrein, het verdonkerde aspect op politiek gebied en niet het minst de sociale vraagstukken — het schreeuwt alles om principiëel gevormde menschen.

Nimmer dan ook is er meer behoefte geweest aan onze gereformeerde jeugdbeweging dan thans.

Maar — en dat is ook niet te ontkennen — nimmer ook is er dermate een aanval gedaan op hare gelederen, als nu.

Geen wonder. Hier is het werk van den vorst der duisternis. Onze gereformeerde jeugdbeweging is een der hechtste bolwerken, die hem belemmeren den tempel Gods en het altaar en die er in aanbidden (Openbaringen 11:1) stormenderwijs in te nemen.

Voor deze organisatie moet al het andere wijken, in zooverre het geen rechtstreeksche kerkelijken arbeid betreft. De rechtdraadsche vorming tot belijdende leden in het catechetisch werk domineert.

Daarnaast heeft ons jeugdwerk zijn afgebakend, welomschreven terrein om aanvullend en steunend met gezin en kerk samen de geestelijk-zedelijke opvoeding te voltooien.

Maar wat ziet men nu?

Dit, dat allerlei organisaties de jongelui komen opeischen.

Vooral in de grootere plaatsen.

Daar is een wedloop om toch maar beslag op hen te leggen. Een ware run. Er zijn ouderen, die dat probeeren op het terrein der lichamelijke opvoeding. Die deze zelfs in feite boven de geestelijke vorming stellen, ook al betuigen ze u misschien, dat ze de principiëele vorming primair achten.

Anderen meenen, dat sociale vorming nummer één moet zijn. Derhalve organiseert men clubs voor deze studie. En men ontziet zich niet de Geref. Jeugdbeweging er een aderlating voor toe te dienen. Die kan wel wat bloed missen.

Daar zijn derden, die al sinds eenige jaren de politieke vorming bovenaan plaatsen. Die de staatkundige scholing in de J. V. onvoldoende achten. En weer kost het den Bond eenige percentages.

Al deze verschijnselen zijn betreurenswaardige teekenen. Ze zeggen ons, dat we hoe langer zoo meer bezig zijn de centrale gedachte, dat Gods Woord alle levensterrein bestrijkt en van normen voorziet, te verdoezelen. Vandaar ook, dat op de J. V. de Schriftstudie meer en meer bezwaar ontmoet, omdat de jongeman van het heden veel te oppervlakkig is om op de dingen eingehend in te werken.

Toch zat er in de concurrente vereenigingen tot heden een principiëele gedachte. Ook hier stond dikwerf geestelijke scholing voorop.

Doch in den laatsten tijd komen organisaties op, die m.i. funest zijn voor de gezonde geestelijke ontwikkeling van ons gereformeerde volksdeel.

En dan denk ik niet aan zang-, geheelonthouders-, gymnastiek-, reciteer-, schaak-, dam-, tennis-, hockey-, voetbal-, korfbal-, wandel- en reisvereenigingen (U vult zelf wel het rijtje verder aan, want we zijn er nog niet) — maar aan de semipolitieke vereeniging als de Oranje-garde b.v.

Er dreigt n.l. het groote gevaar, dat deze beweging de levenssappen aan de Geref. Jeugdbeweging gaat onttrekken. Ik zou u gevallen kunnen noemen, waarin de meisjesvergaderingen geen leden krijgen op den avond waarop deze vereeniging haar samenkomsten houdt.

Het is ook alles veel aantrekkelijker. Stel u voor: Een mooi pakje, een publiek demonstreeren met vaandel en corps, leuke avonden, waarbij afwisseling te over. En dan je liefde voor Oranje te mogen uitjuichen, op dezelfde wijze als de Duitsche jeugd haar „Heil Hitler!" mag jauchzen — dat is toch maar wat, niet waar?

Dat vormt kerels. Mannen met durf en moed.

En zet daartegenover nu eens dat saaie pietluttige gedoe van de J. V. en M. V.

Zitten die oude-jonge-mannetjes over dufriekende Bijbels gebogen.

Tobben die frissche jonge meisjes met de problemen uit Schrift en Belijdenis.

Voelt u het? Niet?

Nu, ik dan wel. Ik zie hier de poging om het Koninkrijk Gods te doen komen met uiterlijk gelaat.

Ik heb hier vroeger eens uiteengezet, dat ik dat uniformpjes-gedoe haat, omdat ik het een verderf vind voor onze jeugd. Niet, dat ik antimilitarist ben. Het oorlogsuniform is geen spel.

Maar hier wordt gespeeld met de neigingen in onze jonge menschen te demonstreeren met hun „stolze Ich".

Doch de voormannen dezer beweging vergeten één ding en dat is dit: Als je principiëele mannen en vrouwen wilt vormen, geschiedt dat niet met armgymnastiek van „Hou Zee" of „Oranje boven", maar alleen door de rustige, moeizame j-a-r-e-n-l-a-n-g-e innerlijke scholing op het opvoedingsinstituut, dat K.V., M.V. en J.V. op G.G. heet.

Dat is opbouw, verdieping en versteviging. Die scholing heeft ons de mannen en vrouwen gegeven, die nu met hand en tand de zuivere gereformeerde lijn trachten vast te houden.

Maar dezelfde menschen, die nu „Oranje boven" brullen of „Hou Zee" gillen, roepen over eenige jaren met hetzelfde élan: „Leve de revolutie", enkel en alleen omdat hier opleg werk is en niet de resultaten van karakteropbouw en geestesvorming.

Waarlijk, het is tegenwoordig geen sinecure gereformeerd te zijn. Het feit, dat er predikanten zijn (die toch leiders moesten zijn), welke zich vooraan plaatsen bij deze dingen — mogelijk uit angst „zielen" te verliezen — zegt genoeg.

Laten we toch durven neen zeggen in dezen tijd. Laten we toch durven verliezen.

Eens zat ik aan het ziekbed van Dr Hania, dat zijn sterfbed zou worden. Toen zeide hij dit onvergetelijke:

„Je moet niet bang zijn te verliezen. Jezus kon ook discipelen genoeg krijgen. Maar Hij stelde het dilemma zóó scherp, dat als gevolg er slechts twaalf overbleven. En daaronder zat nog een duivel. Toen bleven er maar elf over.

En tot die elf zegt Hij: Wilt gij ook niet heengaan? Hij laat ze nog vrij. Hij wil geen reclamemeeloopers. Alleen zij, die zeggen: Heere, tot wien zullen we heengaan. Gij hebt de woorden des eeuwigen levens, die worden apostelen.

Met die elf is Gods Koninkrijk gebouwd. Ellendige visschers. Maar innerlijk geprepareerd."

Zoo nu bezie ik onze kans op behoud. Willen we in de toekomst onze waarachtige Gereformeerde levenshouding handhaven, dan zullen we allen terug moeten tot het principiëele Verbondsleven.

Men leze toch de circulaire door de Bondsbesturen aan de Kerkeraden gezonden. Men begrijpe. Men doe er naar.

N. a. Z. J. E. KOK.

BRIEF UIT AMERIKA

Een Methodist wordt Barthiaansch.

Dr Edwin Lewis was methodist, is methodist en blijft methodist. Dr Lewis was Arminiaan, is Arminiaan, en blijft Arminiaan. Dr Lewis was vrijzinnig, is rechtzinnig, en blijft vrijzinnig. Kan dat? In Nederland misschien niet, maar Nederland is ook een heel klein land. In Amerika kan zulks heel goed. Amerika is ja het land der wonderen of der wonderlijke dingen.

Welnu, in 1934 verscheen een boek dat hier een Römerbrief[1]) in het klein is geweest. En door en door modern Professor verhaalt zijn overgang tot de orthodoxe leer. Hij critiseert Schleiermacher en Ritschl, en hun Amerikaansche achterneven. Hij spreekt van Openbaring. Hij spreekt van Gods vrijmachtig welbehagen. Hij spreekt van een God die hoog boven het tijdelijke is verheven. Hij spreekt, in kort, in Barthiaansche termen.

Ieder greep dus naar „A Christian Manifesto", het boek van Dr Lewis. De modernen hadden hem al verdacht. Hij had al eerder een artikel geschreven dat niet zuiver was naar de overlevering van Ritschl. Men had hem gezegd, dat hij zich aan de „Fundamentalists" had verkocht. In zijn boek geeft Dr Lewis nu rekenschap van zijn geloof.

Het gevolg was, dat de orthodoxen, althans sommige orthodoxen, hem met open armen hebben ontvangen. In September van 1935 was hij de hoofdspreker op een reeks vergaderingen te Princeton-Seminary. Dr Stevenson, de president van Princeton, heeft ja zijn plannen voor vereeniging van vele kerkengroepen. Hier was een kolfje naar zijn hand. Een methodist, een Arminiaan, voormaals modern, nu als hoofdspreker in een „Gereformeerde" inrichting. Daartoe heeft Barth meegeholpen.

* * *

Al te nauw moet men het natuurlijk niet nemen met de orthodoxie van Dr Lewis. Een letterknecht wil hij niet wezen. De eerste drie hoofdstukken van Genesis zijn wel waar, maar alleen figuurlijk waar. Lewis is evolutionist. Van de schepping weet hij niet. Van den val des menschen weet hij niet. Van „Assen" heeft hij dan ook niet gehoord. En wat heeft de schepping ook met het Christendom te maken? Trouwens het geheele Oude Testament wordt door Lewis bijna niet in aanmerking genomen. Met de geschiedenis des heils wordt niet gerekend.

Doch dit alles maar terloops.

Wat schrijft Lewis van het Nieuwe Testament? Ook dat moet men met oordeel des onderscheids lezen. Daartoe heeft ons de hoogere critiek der Schrift veelszins geholpen. Het wereldbeeld van Paulus moet niet letterlijk opgevat. Als Paulus spreekt van engelen en duivelen, weten we natuurlijk wel, dat dit voor ons slechts beeldspraak wezen kan. Het was Paulus er alleen om te doen de verhevenheid van Christus ons voor te schilderen. Daartoe gebruikte hij het wereldbeeld van zijn tijd. Als gij Paulus' brief aan de Colossensen leest, moogt gij dat wereldbeeld gerust vergeten. Niemand vraagt van u, dat ge dat zult aannemen, zooals het u daar wordt voorgeschilderd. Als gij er dan op wijst, dat in Colossensen 1:16 en 17 de schepping en de voorzienigheid worden geleerd, moogt gij u verzekerd houden, dat dat alles met de groote verhevenheid van Christus niets heeft te maken. Ik geef zijn woorden hier letterlijk weer: „You say you cannot believe all this fantastic speculation about intermediate beings. You say you cannot visualize such a universe as Paul here assumes. Nobody is asking you to do so. That is not the point of the Epistle at all. The message is what counts, not its wrapping. If you wish you may criticize, and even, I suppose, reject the cosmology of Colossians as you may criticize and reject the philosophy of the law in Romans". Het wereldbeeld van Paulus alsook zijn „Wijsbegeerte der Wetsidee" moogt ge vrijelijk laten varen; dat alles heeft met uw orthodoxie niets van doen.

1) Zoo heette de bekende publicatie, waarmee Karl Barth aanvankelijk geweldigen indruk heeft gemaakt. (Noot van de Redactie.)